

Undervisningsmiljørepræsentanter (UMR)

- ▶ **Hvad er undervisningsmiljørepræsentanter (UMR)?**
- ▶ **Hvorfor er deres arbejde vigtigt?**

I denne vejledning får du som skoleleder et overblik over, hvilke pligter uddannelsesstedet har i forhold til UMR, samt gode råd til, hvordan I kan etablere en god kultur omkring inddragelsen af UMR, til gavn for skolens arbejde med undervisningsmiljøet.

Vejledningen er dels baseret på undervisningsmiljøloven og anden relevant lovgivning, dels på DCUMs viden om og erfaring med UMR.

Formålet er at hjælpe skolen med at leve op til lovkravene i arbejdet med undervisningsmiljøet

På de følgende sider finder I vejledning, gode råd og information om skolens UMR...

Sådan lever I op til lovgivningen

Et godt undervisningsmiljø er afgørende for elevers læring, trivsel og sundhed. Som uddannelsesinstitution har I pligt til at sikre, at elever og studerende har et godt undervisningsmiljø. Ligesom i alle andre sammenhænge, så kan det i den forbindelse være godt at få eleverne på banen. Det er elevernes undervisningsmiljø, og det gør dem til meget vigtige medspillere i skolens arbejde med undervisningsmiljøet.

Brug denne vejledning til at sætte ekstra fokus på elevinddragelse, elevdemokrati og det fælles arbejde med undervisningsmiljø.

Det er lovpligtigt at inddrage elever og studerende i arbejdet med skolens undervisningsmiljø. I lovgivningen er dette bl.a. præciseret ved begrebet 'undervisningsmiljørepræsentanter' (UMR).

En UMR har til opgave at varetage elevernes og studerendes interesser og UMR skal indgå i uddannelsesstedets arbejde med undervisningsmiljøet. I undervisningsmiljøloven er der angivet en række krav, som skolen skal leve op til i forhold til UMR.

Hvis eleverne har valgt ikke at have UMR på jeres skole, så skal I ifølge loven inddrage andre elevrepræsentanter i skolens arbejde med undervisningsmiljøet. UMR eller ej, så er det lovpligtigt at invitere eleverne med i et samarbejde med skoleledelsen, omkring undervisningsmiljøet.

Oplys eleverne om deres ret til at have UMR

Det er ikke et krav, at I har UMR, men det er et krav, at I oplyser eleverne om deres ret til at have det. Det er udelukkende eleverne som kan til- eller fravælge UMR og deres valg skal foretages på et oplyst grundlag. I har som skole derfor pligt til

- ▶ at oplyse eleverne om deres ret til at have UMR.
- ▶ at forklare eleverne hvad en UMR er, samt hvad deres opgave er.

Elevdeltagelse i arbejdsmiljøgrupper

Elever og studerende har ret til at vælge minimum to repræsentanter til hver arbejdsmiljøgruppe I har på skolen. I skal invitere jeres UMR til møder, hvor emner som berører elevernes undervisningsmiljø, er på dagsordenen. UMR har dog ikke stemmeret på møderne i arbejdsmiljøgruppen, men skal deltage for at bibringe elevernes perspektiver på undervisningsmiljøet. UMRs funktion kan sammenlignes med arbejdsmiljørepræsentanternes i forhold til arbejdsmiljøloven. Dog har UMR ikke beføjelser til f.eks. at standse arbejdet i visse situationer.

Når arbejdsmiljøgruppen behandler forhold, som har betydning for undervisningsmiljøet, har UMR en særlig observatørstatus med taleret og ret til at deltage i arbejdet. UMRs rolle er i særlig grad at tale elevernes sag og sørge for at deres perspektiver bliver bragt i spil. Som UMR bidrager elever og studerende konkret til, at uddannelsesstedets arbejdsmiljøgrupper inddrager undervisningsmiljøet, når de træffer beslutninger.

Hvis elever har valgt ikke at have UMR, så skal I inddrage andre elevrepræsentanter i arbejdet med undervisningsmiljøet. Det skyldes, at der i loven også står, at elever skal inddrages i forhold af betydning for deres undervisningsmiljø.

Inddrag eleverne i arbejdet med undervisningsmiljøvurderingen

Som skoleledelse skal I inddrage eleverne i arbejdet med den lovpligtige undervisningsmiljøvurdering (UMV). Hvis jeres elever har valgt ikke at have UMR, så skal I inddrage andre elevrepræsentanter. UMV består af fire faser.

- 1** En **kortlægning** af: det psykiske, fysiske og æstetiske undervisningsmiljø
- 2** En **beskrivelse og vurdering** af undervisningsmiljøet
- 3** En **handlingsplan** for hvordan og hvornår eventuelle problemer skal løses
- 4** Retningslinjer for **opfølgning** på handlingsplanen.

Eleverne/UMR skal involveres i både planlægningen, tilrettelæggelsen, gennemførelsen og opfølgningen af skolens undervisningsmiljøvurdering.

Læs mere i DCUMS vejledning *UMV Sådan!* Som findes på

www.dcum.dk/umv-grundskole

www.dcum.dk/umv-ungdudd

Elevernes talerør

UMR har en særlig rolle som talerør for den øvrige elevgruppe. Vær opmærksom på, at det i kraft af denne position kan være nemmere for UMR, end for jer som ledelse, at få eleverne til at deltage aktivt i arbejdet med skolens undervisningsmiljø. Hvis I investerer tid og ressourcer i jeres UMR, kan de bidrage til at aktivere det tavse flertal i elevgruppen. I kan også støtte UMR i at sætte undervisningsmiljø på dagsorden igennem elevrådet og i andre lignende sammenhænge.

Udover at give elever og studerende en bedre mulighed for at øve indflydelse på ledelsens beslutninger omkring sikkerhed og sundhed på uddannelsesstedet, bidrager UMR også til den enkelte elev eller studerendes forståelse for, hvad man hver især kan og bør gøre for at fremme et godt undervisningsmiljø. Desuden kan rollen som UMR forberede eleverne og de studerende på at varetage arbejdsmiljømæssige aspekter, når de senere i livet træder ind på arbejdsmarkedet.

DCUM anbefaler...

Støt eleverne og hjælp dem med at komme godt i gang

Eleverne kan have brug for hjælp til at etablere UMR og holde det i gang - særligt i opstartsfasen. I skal hjælpe jeres elever til at komme godt fra start. Det handler om meget mere end blot at overholde loven. Et godt samarbejde omkring undervisningsmiljøet omsættes næsten øjeblikkeligt til øget trivsel og læring.

Når eleverne er informeret om hvad UMR betyder og deres ret til at have UMR, skal I lave en aftale med dem om, at I følger op på, hvorvidt de ønsker at have UMR. På den måde ved eleverne, at I som ledelse forventer, at de tager aktivt stilling til det og opfordrer dem til at deltage i skolens arbejde med undervisningsmiljø.

Hvis eleverne ønsker valg til UMR skal skolen hjælpe med at arrangere det. Valget kan foregå i elevrådet eller måske et åbent valg, hvor alle elever har mulighed for at stille op. Efter valget skal I tale med UMR om, hvad de har brug for med henblik på at understøtte deres arbejde. Bed dem om at overveje graden af lærerunderstøttelse i forbindelse med eleverne egne møder (f.eks. organisering, booking af lokale, afsætte tid m.m.).

Afstem forventninger med UMR

Er jeres elever klædt på til at varetage opgaven som UMR? Kender de deres rolle og funktion? Og er I enige om hvordan samarbejdet skal fungere i praksis?

For at skabe et godt samarbejde og sikre, at UMR kommer til at spille en aktiv rolle i skolens arbejde med undervisningsmiljøet, er det nødvendigt at både I som ledelse og eleverne ved, hvad deres rolle og funktion er. Tal med eleverne om disse spørgsmål:

- ▶ Hvilken rolle ønsker I, at UMR skal spille på jeres skole?
- ▶ Hvilket mandat har UMR?
- ▶ Hvor og hvordan opnår UMR indflydelse?
- ▶ Hvad forventer I som skole af UMR?
- ▶ På hvilke områder kan UMR forvente hjælp af skolen?
- ▶ Hvordan og hvornår skal jeres møder foregå?

Understøt elevrepræsentanternes arbejde

UMR kan på egen hånd vælge at sætte gang i initiativer, som de oplever vil bidrage til at forbedre skolens undervisningsmiljø. I elevrådet eller andre aktuelle råd for elever og studerende kan UMR være med til at sætte undervisningsmiljøet på dagsordenen gennem arbejdet med undervisningsmiljøvurdering, holdninger, debat, temadage, begivenheder mv. Hvis eleverne skal lykkes med dette, kræver det støtte fra jer. Gå i dialog med jeres UMR. Tal om, hvordan I kan samarbejde og understøtte det fælles sigte: at alle oplever et godt undervisningsmiljø.

Lav et årshjul for samarbejdet

Ved skoleårets begyndelse kan I lave en plan for eller et årshjul, hvori det beskrives, hvilket arbejde der ligger i løbet af året i forhold til undervisningsmiljøet, herunder hvornår I mødes med UMR. På den måde får I et overblik over hvornår, hvordan og af hvem bestemte opgaver skal udføres. Samtidig sikrer I, at der er liv i samarbejdet med UMR og at der er afsat tid og ressourcer til arbejdet. I årshjulet skal I både indtænke det brede strategiske samarbejde omkring undervisningsmiljøet i jeres arbejdsmiljøgrupper, og jeres samarbejde omkring undervisningsmiljøvurderingen.

For hvert punkt på årshjulet bør I notere hvornår og hvordan UMR skal inddrages, og hvem der står for at invitere UMR med på relevante møder samt informere om tilhørende dagsordner. I skal ligeledes skabe tydelighed omkring, hvordan I kan bruge UMR ind i det daglige arbejde med trivsel. På den måde får I mest mulig nytte af dem.

Skab et godt mødeforum for elevdeltagelse

Hvordan indgår man som UMR i arbejdsgruppemøder og i møder omhandlende undervisningsmiljø og undervisningsmiljøvurdering? Som skole skal I sætte rammerne for samarbejdet ved at sikre gode mødefora, hvor eleverne har de bedste forudsætninger for at komme på banen. Det gør I bl.a. ved at:

- ▶ Lave konkrete aftaler om, hvornår UMR deltager
- ▶ Tydeliggøre hvad UMRs rolle er på de enkelte møder, og skabe rum for at de kan udtale sig og bidrage om forhold der vedrører undervisningsmiljøet
- ▶ Planlægge møder på tidspunkter hvor UMR har mulighed for at deltage (f.eks. i eller omkring undervisningstiden)

Søg hjælp udefra

DCUM stiller viden, metoder, værktøjer mv. til rådighed for uddannelsessteder. Vi har bl.a. udviklet et rådgivningsmateriale til UMR på grundskole og ungdomsuddannelser samt et kursus til eleverne, der helt konkret kan hjælpe til at komme i gang med arbejdet.

Se mere på www.dcum.dk/umr

Derudover har de fleste organisationer for elever og studerende en omfattende viden om undervisningsmiljø og de kan være gode sparringspartnere, f.eks. DSE, DGS, LH og EEO. Det kan være oplagt at starte UMR netværk med uddannelsessteder i nærheden. Jo mere fokus undervisningsmiljøet får – desto bedre kan det blive.

Valg af UMR

I loven står der, at eleverne selv skal afholde valg til UMR. Det er ligeledes eleverne der skal søge for, at nogen stiller op til valget. De kan alternativt vælge at udpege UMR igennem elevrådet eller de studerendes råd.

For ungdomsuddannelser anbefales det, at man i elevrådets vedtægter tager stilling til, hvordan man vælger UMR. Det er eleverne, som skal afholde valget, men skolen har pligt til at hjælpe og sørge for, at det er muligt at gennemføre valget.

Hvad er undervisningsmiljø?

Få mere at vide mere om UMR og undervisningsmiljø

Kontakt DCUM

dcum@dcum.dk

722 654 00

www.dcum.dk

Besøg websteder med

Kursus for undervisningsmiljørepræsentanter

www.dcum.dk/umr

Undervisningsmiljøloven

www.retsinfo.dk